

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка**

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 054 Соціологія

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – екзамен

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.філос.н., доцент., Пуліна В. І.
Мова навчання – українська.

1.ОПИС ТА ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна	Загальна кількість годин: 150 Шифр та назва спеціальності: 054 Соціологія Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Рік підготовки: 2 Семестр: 3	Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 30 Практичні: 20
Кількість кредитів ECTS: 5	Самостійна робота: 100 Вид контролю: екзамен

Мета дисципліни – формування розуміння специфіки філософського, культурологічного знання та відповідної дослідницької діяльності; здобуття знань щодо категоріального апарату філософії та основних понять культурологічного дискурсу; аналіз закономірностей розвитку філософії в контексті культури та культури в оптиці філософського бачення закономірностей культурних практик; оволодіння студентами практичними навичками аналізувати зміст філософських першоджерел та артефактів культури.

Основними завданнями при вивченні дисципліни є:

- надання знань щодо змісту і структури філософського та культурологічного знання;
- ознайомлення з основними поняттями та принципами філософії та культурології;
- ознайомлення з етапами історії філософії та періодизацією історії культури;
- окреслення основних напрямків, шкіл, парадигм філософської та культурологічної думки;
- розгляд актуальних проблем сучасної філософської та культурологічної думки;
- формування навичок логічно, послідовно та аргументовано викладати міркування з конкретного питання, критично та самокритично мислити;
- опанування нових знань та способів мислення.

Очікувані результати навчання:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у згвльній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні компетентності:

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання:

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН06. Ефективно використовувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Разо м	у тому числі				
		л	пр	лаб .	ін д.	срс
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії та культури						
Тема 1. Вступ. Філософія та культурологія як специфічний тип знання.	4	2				2
Тема 2. Антична філософія та культура.	12	2	2			8
Тема 3. Західноєвропейська філософія та культура Середньовіччя та епохи Відродження	10	2	2			6
Тема 4. Наука та філософія в культурі Нового часу	10	2	2			6
Тема 5. Німецька класична філософія	12	2	2			8
Тема 6. Культура та некласична Західна філософія XIX – поч. XX ст.	12	2	2			8
Тема 7. Основні напрямки та проблеми сучасної культури та філософії.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1	72	14	12			46
Змістовий модуль 2. Історія української філософської думки						
Тема 8. Філософська думка в культурі Київської Русі	8	2				6
Тема 9. Класична доба української філософії	10	2	2			6
Тема 10. Українська філософія XIX – XX	10	2	2			6

ст.						
Разом за змістовим модулем 2	28	6	4			18
Змістовий модуль 3. Онтологія та гносеологія						
Тема 11. Сучасні проблеми онтології	9	2	1			6
Тема 12. Сучасні проблеми гносеології	9	2	1			6
Тема 13. Сучасні проблеми філософської антропології	8	2				6
Разом за змістовим модулем 3	26	6	2			18
Змістовий модуль 4 Соціальна філософія						
Тема 14. Сучасні проблеми соціальної філософії	9	2	1			6
Тема 15. Філософія історії	7	1				6
Тема 16. Сучасні проблеми аксіології та філософія культури	8	1	1			6
Разом за змістовим модулем 4	24	4	2			18
Усього годин	150	30	20			100

3. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТУРИ

Тема 1. ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ТИП ЗНАННЯ.

Місце філософії в самопізнанні людини. Зміст і значення терміну „філософія”. Філософія і світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду та їх співвідношення з філософією: міфологічний, релігійний, науковий, філософський. Філософія як теоретична основа світогляду.

Предмет філософії. Проблема визначення предмету філософії. Функції філософського знання. Структура філософії.

Історія слова культура, його сучасні значення. Культура як об'єкт дослідження культурології. Проблема визначення культури.

Тема 2. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРА.

Періодизація античної культури та специфіка окремих її періодів. Місце філософії в античній культурі. Мистецтво античності.

Передумови розвитку та основні етапи античної філософії. Ранньогрецька натурфілософія та онтологізм античної класики (досократики). Філософсько-антропологічні вчення античної класики і доби еллінізму. Вчення про ідеї, теорія пізнання та концепція ідеальної держави Платона. Метафізика Арістотеля: категоріальний аналіз світу.

Пізньюантична філософія: школи, ідеї, представники. Філософська традиція Стародавнього Риму.

Тема 3. ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Місце релігії в середньовічній культурі. Історичні умови формування та характерні риси філософії середніх віків. Апологетика і патристика. Філософсько-теологічне вчення Аврелія Августина. Схоластика. Філософська система Фоми Аквінського. Реалізм і номіналізм. Християнський раціоналізм та пізньюсередньовічна містика.

Особливості культури Ренесансу. Місце мистецтва в культурі Відродження. Соціокультурні передумови формування філософської думки епохи Відродження. Людина і світ в епохи Ренесансу. Провідні напрями: гуманістичний антропологізм, неоплатнізм, натурфілософія. Філософські ідеї пізнього Відродження. Соціальні теорії. Утопії.

ТЕМА 4. НАУКА ТА ФІЛОСОФІЯ В КУЛЬТУРІ НОВОГО ЧАСУ

Сутність Реформації, її основні діячі. Особливості та основні ідеї філософської думки періоду Реформації. Формування протестантської етики та її вплив на соціальний розвиток.

Філософське обґрунтування нової картини світу. Проблема методу наукового пізнання: емпіризм та раціоналізм. Поняття субстанції XVII – XVIII століть. Проблеми буття, людини і суспільства у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII століття. Етичні ідеї філософів Нового часу. Стили мистецтва Нового часу.

ТЕМА 5. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Трансцендентальна філософія І. Канта. Філософія Й.Фіхте та Ф.Шеллінга. Об'єктивний ідеалізм та діалектика Гегеля. Антропологізм філософії Л.Фейєрбаха. Значення німецької класичної філософії в історії філософської думки.

ТЕМА 6. КУЛЬТУРА ТА НЕКЛАСИЧНА ЗАХІДНА ФІЛОСОФІЯ XIX – ПОЧ. XX СТ.

Перегляд класичної моделі світоузмінення. Проблеми методології наукового пізнання у новітній філософії. Зародження позитивізму. Неопозитивізм і його різновиди. Філософія волі А. Шопенгауера і Ф. Ніцше.

Філософія науки (О. Конт, Дж. Міль, Авенаріус, Е. Мах). Філософія життя (герменевтика, інтуїтивізм). Марксистська філософія та її російський варіант.

Тема 7. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ФІЛОСОФІЇ (XX – ПОЧАТКУ XXI СТ.)

Феноменологічна і екзистенціальна філософія (Гуссерль, Камю, Сартр, Хайдеггер). Психологія. Релігійна філософія XX ст. Сучасний стан неомізму. Аналітична філософія (Дж. Мур, Б. Рассела, Вітгенштейн). Постпозитивізм. Комунікативна філософія. Авангард, модернізм, постмодернізм. Від структуралізму до постмодернізму (структуралізм, М. Фуко, Деріда, Ліотар). Постмодернізм: поняття та основні принципи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Тема 8. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА В КУЛЬТУРІ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Українська міфологія, провідні світоглядні архетипи. Дохристиянські витоки української філософії. Особливості типу української філософської парадигми. Онтологічна та гносеологічна проблематика у киево-руській філософії. Проблема людини, моралі та історії в „книжництві”.

ТЕМА 9. ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ XV – XVIII СТ.

Філософія періоду українського Ренесансу та Бароко. Духовні пошуки І. Вишенського. Філософія Києво-Могилянської академії. Філософська система Г. Сковороди. Вчення Сковороди про людину. Історія розвитку філософської думки в Чернігівському колегіумі.

ТЕМА 10. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА XIX-XX СТ.

Українська філософія XIX ст. Філософські погляди Т.Шевченка і М.Гоголя. Філософія серця П.Юркевича. Історіософські концепції М.Костомарова і П.Куліша. Філософія реалізму та поступу І.Франка. Соціально-історична філософія М.Драгоманова та М.Грушевського.

Проблеми розвитку української філософії в радянські часи. Філософія українських „шістдесятників”. Видатні українські філософи XX ст. Українська філософська думка сучасності. Проблеми людини у філософії XX ст. Філософія доби незалежної України. Мислителі української діаспори.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ОНТОЛОГІЯ ТА ГНОСЕОЛОГІЯ

Тема 11. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОНТОЛОГІЇ

Поняття і типи онтології. Форми і рівні буття. Небуття. Буття і субстанція. Поняття „світ”. Категоризація світу. Проблема матерії як субстанції. Еволюція уявлень про „матерію” в історії філософії. Єдність матерії, руху, простору і часу. Діалектика як філософське вчення про розвиток і зв’язки. Закони, принципи, категорії діалектики. Діалектика та її альтернативи.

Тема 12. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГНОСЕОЛОГІЇ

Проблема свідомості і пізнання у філософії. Суб'єкт, об'єкт і предмет пізнання. Види пізнання. Проблема істини. Пізнання і творчість. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу.

Сучасне розуміння науки. Поняття методу і методології наукового дослідження. Загальнонаукові методи емпіричного та теоретичного рівнів. Основні сучасні методології наукового дослідження. Сучасна філософія як методологія науки. Науково-технічна революція і її соціальні наслідки.

ТЕМА 13. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ.

Релігійно-міфологічна антропософія. „Натуралістична” антропософія. Філософські проблеми антропогенезу. Сфери буття людини. Сутність людини. Людина: індивід, індивідуальність, особа. Людина і особа. Особистість як соціокультурна форма індивідуального буття. Свобода, творчість та відповідальність як ознаки людського буття. Різноманітність форм реалізації людини. Проблема людської „самості”. „Я” та „інші”. Сенс життя людини. Філософські питання смерті та безсмертя людини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

ТЕМА 14. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ.

Поняття соціального в філософії. Соціум як історичний процес. Предмет та структура соціальної філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільне виробництво. Матеріальне і духовне виробництво. Діяльність як спосіб існування соціального. Джерела та рушійні сили суспільного розвитку.

ТЕМА 15. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ІСТОРІЇ.

Філософія історії: предмет та етапи розвитку. Філософські концепції історичного розвитку доби Модерну. Матеріалістичне розуміння історії (марксистська версія). Філософські версії суспільного розвитку в ХХ столітті (М. Бердяєв, К. Ясперс, Т. Адорно, К. Поппер). Філософія історії доби Постмодерну. Суб'єкти суспільного розвитку.

Стадіальна та цивілізаційна парадигми осягнення історії (О. Шпенглер, А. Тойнбі). Прогнози та перспективи розвитку сучасної цивілізації (Ф. Фукуяма, С. Гантінгтон, Е. Тоффлер).

ТЕМА 16. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ТА АКСІОЛОГІЯ.

Філософія культури. Культура і цивілізація. Сенс людського існування. Цінності в житті людини та суспільства. Основні загальнолюдські цінності. Проблема цінностей в класичній і сучасній філософії.

Комунікативне обґрунтування ціннісних орієнтацій. Стратегія майбутнього. Сутність феномену глобалізації та його основні аспекти. Глобальні проблеми людства.

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1: Антична філософія

1. Предмет філософії та зміст онтологічних вчень досократиків.
2. Антропологічний поворот в філософії. Софісти та Сократ.
3. Філософські вчення Платона та Аристотеля.
4. Внутрішній світ людини як предмет філософії доби елінізму

Тема 2. Культура Античності

1. Міфологія Стародавньої Греції: основні цикли міфів (на самот. роботу)*.
2. Мистецтво античності:
 - а) давньогрецька архітектура;
 - б) давньоримська архітектура;
 - в) основні періоди розвитку давньогрецької скульптури;
 - г) римський скульптурний портрет;
 - д) поезія, театр та драматургія античності.
3. Наука і техніка античного світу.
4. Римське право.

Тема 3: Християнська релігія та мораль. Художні виміри середньовічної культури (Візантія, Київська Русь, Західна Європа).

1. Християнські заповіді (Євангеліє від Матвія, 5–7 гл.) та притчі.
2. Ідеал святості в культурі Візантії та Київської Русі.
3. Мистецтво Візантії та Київської Русі: архітектура, іконопис.
4. Мистецтво Західної Європи: романський та готичний стилі.

Тема 4. Філософія Середньовіччя

1. Основні принципи філософії середньовіччя.
2. Апологетика.
3. Патристика (східна та західна).
4. Схоластика.

Тема 5. Етична та естетична свідомість доби Відродження та Реформації

1. Поняття гуманізму. Різновиди гуманізму в добу Відродження (титанізм та християнський гуманізм).
2. Етичні ідеї мислителів Ренесансу та Реформації (Лоренцо Валла, Микола Кузанський, Ніколо Макіавеллі, Мартін Лютер)
3. Мистецтво (література, живопис, скульптура):
 - 1) раннього;
 - 2) високого;
 - 3) пізнього Ренесансу.

Тема 6. Філософія та культура Нового часу

1. Місце науки в культурі Нового часу. Наукова революція XVII ст. та її творці.

2. Гносеологічний дискурс філософії Нового часу: емпіризм, раціоналізм, сенсуалізм.

3. Стилi мистецтва Нового часу:

- 1) бароко, рококо (архітектура, скульптура, живопис);
- 2) класицизм (архітектура, скульптура, живопис);
- 3) просвітництво в літературі.

Тема 7. Філософія XVIII – XIX ст.

1. Німецька класична філософія:

а) І. Кант як засновник НКФ (докритичний, критичний періоди, «річ в собі», «річ для нас», антиномії, категоричний імператив);

б) філософія Г.В.Ф. Гегеля (об'єктивний ідеалізм, протиріччя методу та системи)

2. Ірраціоналістична філософія XIX ст.: А. Шопенгауер, С. Кіркегор, Ф. Ніцше.

3. Українська філософія XVIII – XIX ст. (Г. Сковорода, П. Юркевич).

Тема 8. Культура XIX ст.: наука та мистецтво

1. Науково технічна революція та її вплив на економіку, політику та побут XIX ст.

2. Мистецтво XIX ст.: романтизм, реалізм, імпресіонізм.

Тема 9. Філософія та мистецтво XX ст.

1. Основні філософські парадигми XX ст.:

- 1) феноменологія;
- 2) психоаналіз;
- 3) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм;
- 4) екзистенціалізм;
- 5) неотомізм;
- 6) постмодернізм тощо.

2. Мистецтво авангарду: основні напрямки:

- 1) абстракціонізм
- 2) кубізм
- 3) фавізм
- 4) експресіонізм
- 5) сюрреалізм
- 6) примітивізм тощо.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

I. Питання для самостійного опрацювання з української філософії

1. Філософська думка в Києво-Могилянській академії.
2. Чернігівське літературно-філософське коло к. XVII- поч. XVIII ст.
3. Філософія Григорія Сковороди.

4. Суспільно-історична філософія ХІХ ст. (Т.Шевченко, М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш, М.Драгоманов).
5. Академічна філософія України ХІХ ст.
6. Філософія серця Памфіла Юркевича.
7. Філософія поступу Івана Франка.
8. Історіософія М.Грушевського.
9. Філософія українських «шестидесятників» та доби незалежної України.
10. Мислителі української діаспори.

II. Робота з першоджерелами

III. Робота з ілюстраційним матеріалом, складання презентацій

6. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях і під час складання заліку та оцінюється за наступними критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та змістовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 – 6 балів** («відмінно»), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання семінарського заняття, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питань, на які відповідає, та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується соціологічною термінологією. Самостійна робота виконана у повному обсязі.

Студент може отримати **4 бали** («добре»), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання семінарського заняття, не всі основні проблеми визначені чітко і не повно розкриті; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується соціологічною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного. Самостійна робота виконана з незначними неточностями.

Студент може отримати **2 – 3 бали** («задовільно»), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного. Самостійна робота виконана фрагментарно, із значними зауваженнями.

Студент може отримати **1 бал** («незадовільно»), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент

майже не користується соціологічною термінологією. Самостійна робота не виконана, або виконана неправильно.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання екзамену та оцінюється за наступними критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість аналізу конкретної теми з точки зору її відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями і підготовленим соціологічним інструментарієм;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримувати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	K	E	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	15	25	100

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	10	3	до 30
Самостійна робота	10	3	до 30
Підсумкова контрольна робота	1	15	до 15
Усього			до 75
Екзамен	1	25	до 25
Разом			до 100

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Філософія як теоретична форма світогляду.
2. Структура філософського знання.
3. Предмет культурології.
4. Основні культурологічні концепції.
5. Філософія досократиків: проблема субстанції.
6. Антропологічний поворот у філософії Давньої Греції. Софісти. Сократ.
7. Сократичні школи.
8. Теорія ідей Платона. Проблеми пізнання в філософії Платона.
9. Етика Платона та вчення про державу.
10. Метафізика Аристотеля.
11. Етика Аристотеля.
12. Філософські школи епохи еллінізму: перипатетики та скептики.
13. Філософські школи еллінізму: стоїки та епікурейці.
14. Неоплатонізм як синтез античної філософії.

15. Антична міфологія (один із циклів міфів на вибір).
16. Антична скульптура.
17. Антична архітектура.
18. Римське право.
19. Основні принципи середньовічної філософії.
20. Період апологетики в середньовічній філософії.
21. Східна патристика.
22. Західна патристика.
23. Схоластична філософія. Хома Аквінський та його вчення.
24. Основні євангельські сюжети в іконопису.
25. Християнські заповіді.
26. Особливості культури Візантії та Київської Русі: освіта та наука.
27. Архітектура Візантії та Київської Русі.
28. Романський та готичний стилі.
29. Мистецтво доби Відродження.
30. Філософія Ренесансу.
31. Наукові відкриття доби Відродження.
32. Козацтво та лицарство: порівняльний аналіз.
33. Соціально-політичний та етико-релігійний виміри полемічної літератури.
34. Феномен друкарства в культурі. Особливості української культури друкарства.
35. Староукраїнська освіта: традиції та інновації.
36. Особливості мистецтва українського бароко.
37. Вчення Г.Сковороди про дві природи та три світи.
38. Етика Г.С.Сковороди.
39. Релігійно-філософські погляди Г. Сковороди.
40. Проблема методу пізнання у філософії Нового часу: раціоналізм, емпіризм.
41. Наукова революція XVII ст.
42. Ідеали Просвітництва та їх вплив на культуру XX ст.
43. Французький матеріалізм XVIII ст.
44. Філософські ідеї Дж. Берклі та Д. Юма.
45. Сильові особливості мистецтва Нового часу.
46. Філософія І.Канта – засновника німецької класичної філософії.
47. Метод та система Г.В.Ф. Гегеля.
48. Ірраціоналістична філософія XIX ст.
49. Філософія марксизму та неомарксизму. Український неомарксизм в XX ст.
50. Місце техніки в культурі XIX ст. Науково-технічна революція та її творці.
51. Мистецтво Європи XIX ст.
52. Філософія серця П. Юркевича.
53. Сильові особливості мистецтва XIX ст. Українська мистецтво XIX ст.

54. Від позитивізму до постпозитивізму: логіка розвитку парадигми.
55. Філософська теорія психоаналізу. Неофрейдизм.
56. Феноменологія.
57. Екзистенціалізм.
58. Неотомізм.
59. Українська філософія другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
60. Мистецтво авангарду: напрямки, представники. Український авангард.
61. Мистецтво постмодерну: основні риси.
62. Суб'єкт, об'єкт та предмет пізнання. Проблема істини в філософії та її критерії.
63. Філософські проблеми антропогенезу. Біологічне і соціальне в людині.
64. Феномен сміху в філософській антропології.
65. Предмет етики, основні категорії.
66. Проблема сенсу життя в етиці.
67. Предмет естетики, основні категорії.
68. Сучасна екологічна криза: причини, наслідки, шляхи подолання.
69. Глобальні проблеми та шляхи їх вирішення.
(кількість питань розраховано на 23 білети – по три питання в кожному)

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст і методичні матеріали до семінарських занять; завдання для самостійної роботи студентів; завдання для поточного контролю знань (тести); перелік питань для підсумкового контролю знань (екзамен); конспект лекцій.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Аверинцев С.С. София – Логос. Словарь. – К., 2001.
2. Адо П. Що таке антична філософія? – К., 2014.
3. Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Бузький М.П., Табачковський В.Г. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – Київ: Либідь, 2001.
4. Бичко І.В. та ін. Історія філософії: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – Київ: Либідь, 2001.
5. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях.- Луцьк: Вежа, 2012.
6. Горак Г. І. Філософія: Курс лекцій. – К., 1997.
7. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій.- Київ: Наукова думка, 1996.
8. Кондзьолка В. Історія середньовічної філософії. – Львів: Світ, 2001.
9. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія: Підруч. – К.: Лібра, 1999.

10. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. видання. – Львів, 1994.
11. Історія філософії в Україні. – У 3 т. – Т. 1// В.М. Нічик, В.С. Горський, М.В. Попович, Б.О. Лобовик, В.О. Зоц. – Київ: Наукова думка, 1987.
12. Історія філософії: Підручник. // А.К. Бичко, І.В. Бичко, В.Г. Табачковський. - Київ: Либідь, 2001.
13. Кормич А. І., Багацький В. В.. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.). Навчальний посібник. – Харків: Одиссей, 2002.
14. Культурологія. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник (М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін.). – з вид. – К.: Знання, 2007.
15. Лубський В.І. Релігієзнавство. – К., 1997.
16. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996.
17. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття. – К.: «Знання», 2002.
18. Пролєєв С.В. Історія античної філософії. – К., 2001.
19. Табачковський В.Г. У пошуках невтраченого часу. Нариси про творчу спадщину українських філософів-шестидесятників. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 296 с.
20. Філософія: Підручник. // Андрущенко В.П., Волович В.І., Горlach М.І., Головченко Г.Т., Губерський Л.В., Єфімець О.П., Кремінь В.Г. Підберезський М.К., Рибалко В.К. / За ред. проф. М.І. Горлacha, проф. В.Г. Кременя, проф. В.К. Рибалка. – Харків: Консум, 2001.
21. Філософія: Навчальний посібник. – Київ: Каравела, 2002 – Львів: «Новий світ», 2000.
22. Філософія // За ред. С. П. Щерби. – Київ: Кондор, 2013.
23. Читанка з історії філософії: У 6-ти кн. / За ред. Г.І. Волинки. – Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ ст. – К.: Довіра, 1993.
24. Черній А.Л. Релігієзнавство. – К.: Академвидав., 2002.
25. Шевнюк О.Л. Культурологія: Навч. посібник. – 3 вид. – К.: Знання-Прес, 2007.
26. Естетика: Підручник для студ. гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів/ Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк. – 2-ге вид., доп. і перероблене. – К.: Вища школа, 2005.

Список першоджерел:

1. Біблія. Святе Письмо Старого і Нового Завіту.
2. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. – К.: Дух і літера, 2001.
3. Безансон А. Лихо століття. Про комунізм, націоналізм та унікальність голокосту. – К.: Пульсари, 2007.
4. Вебер М. Вибрані твори, 1990.
5. Володимир Мономах. Повчання // Пам'ятники України. – 1986. – № 3. – С. 27–37.
6. Галятовський І. Ключ розуміння. – К., 1985.

7. Горський В.С. Святі Київської Русі. – Київ : Абрис, 1994.
8. Горський В.С., Кримський С.Б. София Киевская как памятник древнерусской духовной культуры // Отечественная философская мысль XI-XII вв. и греческая культура. – К., 1991.
9. Гомер. Іліада. Одісея. – К., 1963; 1978.
10. Грушевській М. Хто такі українці і чого вони хочуть // Федів Ю.О., Мозкова Н.Г. Історія української філософії. – К., 2000.
11. Дао дэ цзын. Книга пути к добродетели. Учение Лао-цзы. – К., 1992.
12. Декарт Р. Міркування про метод. – К., 2014.
13. Донців В. Націоналізм // Історія української філософії. Хрестоматія. – К., 1993.
14. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М.: Наука, 1991. – 572 с.
15. Конфуцій. Вислови., 1994.
16. Києво-Печерський Патерик. – К., 1991.
17. Кониський Г. Загальна філософія // Твори у 2-х т. – К., 1990.
18. Куліш П. Хутірська філософія // Хроніка 2000. – 1994.
19. Лейбніц Г.В. Монадологія. Твори в 4 т. – Т.1., 1982.
20. Макиавеллі Н. Вибрані твори. – К., 2018.
21. Малахов В. Міф про міф. Національна міфологія як тема сучасної міфотворчості // Філософські обрії. – 1999. – №№ 1–2. – С. 43–51.
22. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. – К., 2015.
23. Ортега-и-Гассет. Що таке філософія? – 1991.
24. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. – К.: Фоліо, 2017.
25. Платон. Держава. Переклад з давньогрецької та коментарі Дзвінки Коваль. – Київ, 2000.
26. Попович М.В. Червоне століття. – К.: АртЕк, 2005.
27. Поппер К. Злиденність історизму. – К.: Абрис, 1994.
28. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – Т.2. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники. // Переклад з англ. О. Коваленка. – К.: Основи, 1994.
29. Пролєєв С. В. Олена прекрасна. Трагедія краси. – К.: Дух і Літера, 2015.
30. Рассел Б. Человеческое познание. – К.: Ника-Центр, Вист-С, 1997.
31. Рікер П. Право і справедливість. – К.: Дух і літера, 2002.
32. Сенека Л.А. Моральні листи до Луцілія. Переклад А. Содомори. – К.: Основи, 1999.
33. Сковорода Г.С. Наркіс. Потоп зміїний // Сковорода Г.С. Твори у 2-х т. – К., 1994.
34. Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2-х т. - К.: Наукова думка, 1973.
35. Тейяр де Шарден П. Феномен людини.
36. Тойнбі А. Дж. Постигание истории / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1995.
37. Фрейд З. Психологія без свідомого.
38. Франко І. Що таке поступ? // Франко І Зібр. Тв. У 50-ти Т. – Т. 45.
39. Циппеліус Р. Філософія права: Пер. з нім. – К.: Тандем, 2000.

40. Чижевський Дмитро. Нариси з історії філософії на Україні. – Київ: Арій, 1992.
41. Еліаде М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання. – К.: Основи, 2001.
42. Енгельс Ф. Людвіг Фейербах і кінець класичної німецької філософії // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 21.
43. Юнг К.Г. Душа и миф: шесть архетипов. Пер. с англ. – К.: Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.
44. Юркевич П. Вибране. – К., 1993
45. Юркевич Памфіл. З рукописної спадщини. – К.: KM Academia, 1999.
46. Ясперс К. Сенс і призначення історії : Пер. с нім.

Інтернет ресурси:

1. Буало Н. Мистецтво поетичне. К., 1967; переклад М.Т. Рильського) // <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printout.php?id=60&bookid=0>
2. Маркс К. До критики політичної економії. Передмова// <https://vpered.wordpress.com/2013/12/23/karl-marx-zur-kritik-der-politischen-okonomie/>
3. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого // <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printout.php?id=280&bookid=1>
4. Повчання [Володимира Мономаха за Лаврентіївським списком]// <http://litopys.org.ua/pvlyar/yar09.htm>
5. Слово о полку Ігоревім. Переклад Максима Рильського // <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/S/SlovoPolkIgor/MRylskij.html>
6. Філософія ХХ та початку ХХІ ст. <https://studfiles.net/preview/5198824/page:17/>
7. «Плерома» – часопис з проблем культурології, теорії мистецтва, філософії // <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/zmist.htm>
8. Юнг К.Г. Душа і міф: шість архетипів. Пер. с англ. – К.: Державна бібліотека України для юнацтва, 1996 // http://crrp-p.ru/wp-content/uploads/2015/08/f-8XT1NhfwdLIxdTJ0M_XLnBkZg.pdf
9. Юркевич Памфіл. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого // http://pidruchniki.com/1501092237760/filosofiya/pamfil_yurkevich_1826-1874).